

30.3. BA-

baldintza erreala oraina:

«Arek brentzajuek eukitten dabena lurre joten badau, gero altzau esiñik geratzen da, eguekiñ ye, beye joten dau, da altzau esiñik geratzen da» - (Sorbeltz bark edukitzen duena lurra jotzen badu, gero altxatu ezinik geratzen da, begoekin eta, behea jotzen du, eta altxatu ezinik geratzen da)

«Ardidxeek eta gora badoyes denpora ona» - (Ardiak eta gora badoaz eguraldi ona)

«Berandu etorte mok, afai barik geldittukok» - (Berandu etortzen baduk, afari barik geldituko duk)

«Biskor jueten espanas esi leike ikusi» - (Bizkor joaten ez banaiz ezin liteke ikusi)

«Kotxeik espada arañoko esi lleike juen» - (Autorik ez bada baraino ezin liteke joan)

«Ogixe ekarten espadabe estou afalduko» - (Ogia ekartzen ez badabe ez dugu afalduko)

«Urretzen bada, bariseliak markak iste ittu» - (Urratzen bada, asto-nafarrieriak orbainak uzten ditu)

«Agiñek, agin txikidxek eukitte ittu, e, bei gastie bada, lau urtas botate ittu agin txikidxek, da lenengo eukitte ittue, sortzi agin txiki, gero sei, gero lau, gero bi, da botate ittue lau urte, inyertzu bada, e, bedxe ero iridxe bardin ya, e, lau urte baño len botako ittue, oin ba desgobernau ero olan bada, piskat argal ero, ule sarra bota esiñ eta, lena urtiak txarrrak basien da, oiñ, e, ganaue obetoxua gobernetan da» - (Haginak, bagin txikiak edukitzen ditu, behi gaztea bada, lau urtegaz botatzen ditu bagin txikiak, eta lehenengo edukitzen dituzte, zortzi bagin txiki, gero sei, gero lau, gero bi, eta botatzen dituzte lau urte, indartsu badago, behia edo idia berdin da, lau urte baino lehen botako dituzte, orain ba desgobernatu edo hola badago, pixka bat argal edo, ile zabarra bota ezin eta, lehenago urteak txarrrak baziren eta, orain, ganadua bobetotxoago gobernatzen da)

«Arapuek aundidxek baukos, andik ausi eitten da» - (Arapoak handiak badauzka, handik hautsi egiten da)

baldintza erreala iragana:

«Etxera juen baginñen ikusiko genduen» - (Etxera joan baginen ikusiko genuen)

«Jentie beuen, ebatu, eta buelta emon, da sarritten iguel aspigarriidxek, otie ta, d'ari ebatzeko ta» - (Jendea bazegoen, oratu, eta buelta eman, eta sarritan beharbada azpigarriak, otea eta, eta hari oratzeko eta)

«Abastosek, e, euren partie kentze otzuen da orduen dana deklaratan basenduen, ba urtie amaittu orduko gari barik geatzen siñen da uruni parik» - (Abastosek euren partea kentzen zizuten eta orduan dena deklaratan bazenuen, ba urtea amaitu orduko gari barik geratzen zinen eta irinik barik)

«Apala ba, olan, adarra (k) dekosena, apala au formie au dekona, jeneral ori eukitte ben asturianuek iri asturianuek eukitte ben au, onetako formie, baye au be, olan, urreatzen basien bidxek, etzan ona ixaten, se erie pasetako, lotzeko, erie pasetako a beti traba eitte ben da, adar puntak ebaitte ta, bai geuri inos pasa aku etxien be» - (Apala ba, hola, adarrrak dauzkana, apala itxura hau daukana, gebienetan hori edukitzen zuten asturiarrek idi asturiarrek edukitzen zuten hau, hauetako itxura, baina hau ere, hola, burreratzen baziren biak, ez zen ona izaten, ze

bedea pasatzeko, lotzeko, bedea pasatzeko hura beti traba egiten zuten eta, adar puntak ebakita eta, bai geuri inoiz pasatu zaigu etxean ere)

«Orras ya medikuana, osatze espasan, orras medikuana jute san amen» - (Horregaz ja medikuagana, osatzen ez bazen, horregaz medikuagana joaten zen bemen)

baldintza irrealak:

«Ori ekarriko basenduke geuk erungo genduke» - (Hori ekarriko bazenu geuk eroango genuke)

«Dirue baneuke ondo bixi ixetie gura neuke» - (Dirua baneuka ondo bizi izatea gura nuke)

«Basora juengo balitzes galdu eingo litzakes» - (Basora joango balira galdu egingo lirateke)

zehar galdera:

«Estaitt egon basa» - (Ez dakit egon zaren)

ba...be:

«Ur epela ona ixaten da gausa askotako ur egosidxe ta, e? tripetatik basa-bis be ur egosidxe, ona ixaten da» - (Ur epela ona izaten da gauza askotako ur egosia eta, e? tripetatik bazabiltza ere ur egosia, ona izaten da)

«Bedarra sikue, sartu bi bada, bestela sartzeko, ba estotza ainbesteko ardura, ainbeste inportantziik esteko, al danik eta sikuen eta igerren euki ero, es ain sikue bada be» - (Belarra sikua, sartu behar bada, bestela sartzeko, ba ez dio hainbesteko ardura, hainbeste garrantzirik ez dauka, ahal denik eta sikuen eta igerren eduki edo, ez hain sikua bada ere)

«Pupu da min, seose itten badau be, pupu ei osu» - (Pupu da min, zer edo zer egiten badu ere, pupu egin duzu)

ba-....moruen:

«Gixon andidxe balitze moruen, mutikue san ondio, burten puntan parau, da karo! guk bota gendunien goittik bera kargie, jota impulsuen bota ban gora goraka ta, berba barik egon san» - (Gizon handia balitz moduan, mutikoa zen oraindino, burteun puntan paratu, eta jakina! guk bota genuenean goitik behera karga, jota indarrean bota zuen gora-goraka eta, berba barik egon zen)

«Dana ara jute san, da beste aldien utzik baleuke moruen umiek, burue, da buelta emon» - (Dena hara joaten zen, eta beste aldean hutsik balu moduan umeak, burua, eta buelta eman)

«Eseuen es erromeridxaik eta es, e, famelidxako at il baletxikixu moruen da» - (Ez zegoen ez erromeriarik eta ez, familiako bat hil balitzaizu moduan eta)